

Planteavl 1946.

Af Konsulent H. Land Jensen.

1946 var rent høstmæssigt et godt Aar, men Vejrbetingelserne og Arbejdsforholdene gjorde paa mange Maader Tilværelsen besværlig nok for Landmændene. Alligevel er der Grund til, naar Aarets Resultater skal gøres op, at fremhæve Betydningen af, at vi paany havde meget frodige Vækstbetingelser og dermed et solidt Grundlag for en stor Landbrugsproduktion. De stigende Driftsomkostninger har i de senere Aar gjort sig stedse stærkere gældende, og naar Driftsresultatet dog er blevet nogenlunde taaleligt, hænger det for en meget væsentlig Del sammen med den gode Høst, vi har haft i Aarene 1943—46.

Vejrforholdene.

Tabel 1 giver den sædvanlige Oversigt over Temperatur, Solskinstimer og Nedbør i Henhold til Meteorologisk Instituts Maalinger. Vinteren var gennemgaaende mild og havde omkring normal Nedbør. I Marts havde vi en „Eftervinter“, der gjorde sig ret stærkt gældende, idet den blev Anledning til

Tabel 1. Temperatur, Solskinstimer og Nedbør 1946.
(Efter Meteorologisk Institut).

	Temperatur C°		Antal Solskinstimer		Nedbør	
	1946	Normal	1946	Normal	1946	Normal
Januar	0,2	0,1	54	36	43	44
Februar	1,0	÷0,1	61	66	54	34
Marts	1,2	1,6	70	123	37	41
April	7,9	5,5	198	174	17	40
Maj	11,7	10,7	281	252	35	42
Juni	13,3	14,2	186	264	118	47
Juli	17,4	16,0	311	245	54	64
August	15,6	15,3	199	223	86	80
September	13,6	12,3	151	167	133	57
Oktober	6,9	8,1	134	98	36	66
November	4,7	4,1	28	47	39	53
December	0,7	1,6	21	27	25	58

Udsættelse af Foraarsarbejdet. April havde ligeledes mildt Vejr og betydeligt under normal Nedbør, hvilket var af væsentlig Betydning for Jordens Tilberedning til Saaning. Det milde og tildels tørre Vejr med rigeligt Solskin fortsatte ind i Maj, men i Juni kom saa den første store Nedbørsperiode med Kølighed og langt under normalt Antal Solskinstimer. Vi naaede i denne Maaned op paa ca. $2\frac{1}{2}$ Gange normal Nedbør, men med store Variationer fra Egn til Egn. Adskillige Steder gjorde Nedbøren betydelig Skade. Juli nærmede sig mere Normalforholdene; der var rigeligt med Sol og nogenlunde Varme. I August og September meldte sig den anden store Nedbørsperiode, der især i September var meget vedholdende og gav voldsomt store Regnmængder, flere Steder omkring 250 mm mod normalt 57 mm. Men Vejret var ret mildt og gav i hvert Fald gode Vækstmuligheder for Roer og Græs — desværre ogsaa for Spiringen af Korn i Hobene. I Oktober var Vejret en Del køligere end normalt, men paany mildt i November, medens Kulden meldte sig ret stærkt i December, saaledes at Jorden adskillige Steder var frostbundet, inden Efteraarsarbejdet var ordentligt afsluttet.

Landbrugsarealets Benyttelse.

Arealtallene i Tabel 2 og følgende Tabeller grunder sig paa Det statistiske Departements Tællinger. De anføres for 1946,

Tabel 2. Arealanvendelsen i 1000 ha, hele Landet.

	1939/43	1944	1945	1946	% Fremgang fra 1939/43 til 1946	Forholdstal 1946	
						Omdrift	Ialt
Indenfor Omdriften:							
Korn	1341,9	1331,6	1308,1	1297,3	÷3,3	48,2	40,8
Roer og Kartofler .	531,8	538,5	545,0	542,0	1,9	20,2	17,1
Græs og Grønfoeder	732,6	736,8	744,4	748,9	2,2	27,9	23,6
Andre Afgr. og Brak	95,7	111,6	106,3	99,0	3,4	3,7	3,1
Ialt i Omdriften	2702,0	2718,5	2703,8	2687,2	0,5	100,0	84,6
Udenfor Omdriften:							
Græs, Eng m. v. . .	509,3	457,4	450,9	472,1	÷7,3	—	14,8
Læggeplads til Tørv (13,6)		20,2	25,3	17,8	—	—	0,6
Landbrugsareal . .	3224,9	3196,1	3180,0	3177,1	÷1,5	—	100,0

1945 og 1944 og desuden den forudgaaende Femaarsperiode 1939/43, der danner Grundlag for Sammenligningen med 1946.

Ser man paa Hovedafgrøderne i Tabel 2, maa man sige, at 1946 ikke repræsenterer de store Forskydninger. Tendensen til Indskrænkning af Kornarealerne er fortsat og modsvares af Udvidelser inden for de øvrige Grupper. Stærkest er Bevægelsen inden for Græs og Grønfoder samt „andre Afgrøder“ og Brak. Fremgangen i Græsareal er dog ikke større, end hvad der kan svare til de almindelige Bølgebevægelser fra Aar til Aar. Der er endnu 1946 ikke noget egentligt Grundlag for at hævde den Betragtning, at der i stigende Grad lægges Vægt paa den ekstensive Drift, hvis første Kendemærke plejer at være Udvidelse af Græsdyrkingen.

Det samlede Brakareal androg i 1946 14 393 ha mod 11 900 ha i 1944, det Aar, da vi var længst nede. Der er saaledes for første Gang Stigning i Brakbenyttelsen, efter at disse Arealer gennem en længere Aarrække er gaaet jævnt og sikkert tilbage.

Kornafgrøderne.

Den allerede bemærkede Tilbagegang i Kornarealerne falder, som det vil ses af Tabel 3, især paa Rug og Blandsæd. Rugen gik i 1946 tilbage sammenlignet med Aaret før med ikke mindre end 14 pCt., og da der ikke fandt nogen tilsvarende Udvidelse af Hvedearealet Sted, maatte denne Indskrænkning i Brødkornsdyrkingen paa daværende Tidspunkt være et alvorligt Varsel. Inden for Landbruget og vel ogsaa inden for de Kredse i vort Land, der har til Opgave at vare-

Tabel 3. Kornareal i 1000 ha, hele Landet.

	1939/43	1944	1945	1946	% Fremgang fra 1939/43 til 1946	Forholdstal 1946
Hvede	70,8	84,0	87,3	89,6	26,6	6,9
Rug	177,2	196,1	161,2	138,7	÷21,7	10,7
Byg	403,3	395,8	407,5	414,9	2,9	32,0
Havre	350,2	330,4	336,0	346,0	÷ 1,2	26,7
Blandsæd	333,9	315,7	303,9	300,3	÷10,1	23,1
Bælgsæd	6,5	9,6	12,2	7,9	21,5	0,6
Kornareal ..	1341,9	1331,6	1308,1	1297,4	÷ 3,3	100,0

tage de samfundsmæssige Forsyninger, saa man vist nok ret optimistisk paa Sagen, idet Anskuelserne fra før Krigen af og til blev hævdet: naar vi ikke avler Brødkorn nok selv, maa der vel nu, da Krigen er forbi, være en Mulighed for at indføre, hvad der mangler. At denne Mulighed siden har vist sig at være ringe, og at der i det hele taget laa en meget stor Fare ogsaa for Danmark i Tilbagegangen i Brødkornsarealerne, har Udviklingen siden fuldt ud bekræftet. — Bygarealet gik paany en Del frem i 1946, og Stigningen i Havrearealet var endnu stærkere. Der skal jo noget til for at opveje Nedgangen i Rugarealerne, men man kan heller ikke se væk fra, at en mere omfattende Dyrkning af de rene Vaarsædarter har Forbindelse med Reduktionen af Blandsæddyrkningen.

Det saa en Tid ud til, at vi kunde begynde Arbejdet med Kornsaaningen helt tidligt. Allerede i Slutningen af Februar havde man Markredskaberne klar. Men saa meldte der sig en Periode med Frost og Sne, saaledes at Saaningen maatte udsættes. De fleste Steder kom man først i Gang efter 1. April, men herefter gik det hele ogsaa forholdsvis let fra Haanden, idet der ikke var mange Regnvejrsdage, der sinkede Arbejdet.

Vintersæden havde overvintret ret godt. Dog saa man for Hvedens Vedkommende en Del Vinterskade — muligvis i Forbindelse med Sneskimmel — paa ømtaalelige Sorter som Jubilê og Kongehvede, et Varsko om, at man ikke skulde forlade sig stærkt paa disse Sorter. Sagen har jo siden faaet sørgelig Aktualitet ved den fuldstændige Udvintring af alle vintersvage Sorter i 1947. Rugen gik heller ikke Ram forbi i 1946, men her er der i hvert Fald ingen Tvivl om, at det var Sneskimmel, fremkaldt af Snelæg paa ikke frossen Jord, der gjorde sig gældende.

Saa vel Vaarsæd som Vintersæd udvikledes tilfredsstillende. Paa de lette Jorder var der ved at blive tørt nok i Maj, men i Juni ændredes Billedet fuldstændigt, idet de frodige Vækstforhold fremkaldte meget stærk Vækst. Mod Høst stod der smukke Afgrøder næsten overalt, og ikke mindst paa de lette Jorder. Med den stærke Nedbør kunde man have befrygtet udbredt Lejesæd, som dog imidlertid ikke gjorde sig særlig

stærkt gældende. Derimod var det ikke ualmindeligt med stærke Angreb af Fodsyge, aabenbart fremkaldt af den stærke Beskygning under den frodige Udvikling i Juni.

Høstning og Bjærgning forløb til at begynde med under ret gode Vejrforhold, men i Slutningen af August og navnlig i September satte de voldsomme og vedholdende Regnskyl mange Steder en Stopper for Arbejdet, og paa et Tidspunkt, da ikke faa Landbrug — navnlig de større Gaarde — havde $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ af Avlen ude. I 2—3 Uger fik dette Korn en Bløde næsten hver Dag, og da Vejret var ret mildt, skete der en meget stærk Spiring i Hobene. Først mod Slutningen af September blev det atter nogenlunde Opholdsvejr, saa det sidste Korn kunde bjærges, og der var da sket betydelig Skade ved Spild og stærk Foringelse af Kvaliteten. Mest gik det ud over de sildigere Arter Havre og Hvede.

Tabel 4. Høstudbytte i Mill. hkg Kærne og Halm, hele Landet.

	1939/43	1944	1945	1946
Hvede	2,0	2,8	2,8	3,0
Rug	3,5	4,1	3,1	2,9
Byg	12,0	12,5	12,6	13,8
Havre	9,4	9,8	9,9	10,8
Blandsæd	7,6	7,7	7,4	7,8
Bælgsæd	0,1	0,2	0,2	0,2
Korn ialt	34,6	37,1	36,0	38,5
Halm ialt	45,9	55,6	49,7	55,9

Trods de nævnte Høstvanskeligheder var det dog gennemgaaende en god Kornhøst, der blev bjærget i Hus, da man endelig naaede til Vejs Ende. Af Tabel 4 fremgaar, at Kærneudbyttet kan gøres op til 38,5 Mill. hkg, et Udbytte, der ligger paa Højde med, hvad der naaedes i de gode Kornaar 1942 og 1943.

Halmudbyttet er for 1946 opgjort til 55,9 Mill. hkg, der er en meget stor Avl. Der blev da ogsaa i Løbet af Aaret fraadset med Halm i en større Maalestok. Det havde været heldigt, om man kunde have gemt Overskudet hen. Allerede nu i 1947 er der udpræget Halmangel.

Rodfrugterne.

Det samlede Rodfrugtareal var i det store og hele uforandret (Tabel 5), men inden for Arterne er der Tale om ikke uvæsentlige Forskydninger. Runkelroer fortsætter Tilbagegangen til Fordel for Fodersukkerroer og Kaalroer. Sukkerroer til

Tabel 5. Rodfrugtareal i 1000 ha, hele Landet.

	1939/43	1944	1945	1946	% Fremgang fra 1939/43 til 1946	For- holdstal 1946
Kartofler	82,9	98,3	107,2	103,3	24,6	19,0
Runkelroer	113,5	83,0	79,2	69,8	÷38,5	12,9
Fodersukkerroer	68,4	75,4	79,6	81,7	19,5	15,1
Kaalroer	184,9	212,2	212,3	213,3	15,4	39,4
Turnips	10,6	7,9	8,5	7,4	÷30,2	1,4
Gulerødder	4,8	4,2	3,3	2,8	÷41,7	0,5
Sukkerroer til Foder	21,2	14,8	14,9	19,8	÷ 6,6	3,6
Sukkerroer til Fabrik	44,7	42,1	39,4	43,0	÷ 3,8	7,9
Cikorierødder	0,8	0,8	0,7	0,9	12,5	0,2
Rodfrugtareal ..	531,8	538,7	545,1	542,0	1,9	100,0

Foderbrug er ogsaa gaaet lidt frem, efter at der i nogle Aar havde været Tilbagegang. Kaalroernes Andel i det samlede Rodfrugtareal (Foderroer) fremgaar for Sjælland, Fyn og Jylland af følgende Opstilling, der samtidig viser Bevægelsen fra 1935, 1940 og 1945:

	Kaalroearaelet i Procent af Foderroearaelet		
	1935	1940	1945
Sjælland	37,9	31,4	42,1
Fyn	39,8	28,3	35,7
Sydlig Jylland	61,9	44,0	56,1
Østlig Jylland	52,7	46,4	54,2
Vestlig Jylland	60,7	50,7	64,2
Nordlig Jylland	63,7	53,5	65,8

Man vil bemærke, at Kaalroerne, som naturligt er, dyrkes i større Udstrækning i Jylland, navnlig i Vest- og Nordjylland, end paa Øerne, men der er dog siden 1940 sket noget af en Udligning, idet Kaalroearaelet paa Øerne er gaaet forholds-mæssigt mere frem end i Jylland. Denne Bevægelse maa skyldes, at Dyrkerne i stigende Grad lægger Vægt paa den Forsikring, der ligger i at have begge Slags Roer. For der er jo ellers

ikke Tvivl om, at Bederoerne paa Øerne „normalt“ giver større Udbytte end Kaalroerne.

Roerne saaedes nogenlunde rettidigt, og Spiringen var gennemgaaende tilfredsstillende. Men herefter meldte Vanskelighederne sig i stort Maal. Jordlopperne angreb Kaalroerne, og man havde endnu ikke helt indstillet sig paa Brugen af DDT-Midlerne, men der blev i hvert Fald gjort gode Erfaringer. De sent saaede Kaalroer led adskillige Steder stærkt under Angreb af Kaalmøl. Værst var dog gennemgaaende Angrebene paa Bederoerne, og her var det Bedefluelarverne, der optraadte særdeles ondartet. Ved Siden af disse omfattende Insektskader havde man endelig stort Besvær med selve Hakkearbejdet i den meget vaade, tildels kolde Juni, da Roekimplanterne groede alt for langsomt, men Ukrudtet saa meget stærkere.

Tabel 6. Høstudbytte i Mill. hkg Roer og Kartoffler, hele Landet.

	1939/43	1944	1945	1946
Kartofler	15,0	14,1	16,1	18,1
Runkelroer	64,9	38,1	40,5	34,2
Fodersukkerroer	32,4	30,1	35,5	34,3
Kaalroer	113,3	103,0	117,7	124,6
Turnips	4,7	2,9	3,4	3,1
Gulerødder	1,4	0,9	0,9	0,7
Sukkerroer til Foder	8,1	4,8	5,5	7,2
Sukkerroer til Fabrik	16,1	12,7	12,9	15,3
Cikorierødder	0,2	0,2	0,1	0,2
Ialt Rodfrugt	256,1	206,8	232,6	237,7

Kaalroemarkerne naaede dog de fleste Steder at give godt Udbytte, hvorimod Bederoerne i hvert Fald i Jylland gav for lidt. Tørstofindholdet var omkring det normale. Udregning af Høstudbyttet i Afgrødeenheder giver det bedste Billede af den samlede Rodfrugthøst. Tallene fremgaar af Tabel 9, der viser, at 1946 naaede op paa 32,0 Mill. A. E., en Del over de to foregaaende Aar, men lavere end 1939—43.

Roetoppen var gennemgaaende velegnet til direkte Opfodring eller til Ensilering, og meget betydelige Mængder blev naturligvis udnyttet. Men det er dog beskæmmende, at man

ikke er naaet videre end dertil, at 22 pCt. af alle Landbrugs-ejendomme i 1946 har beskæftiget sig med Ensilering. Heraf er desuden en meget stor Part kun i Stand til at ensilere i Jordkuler. Tager man Ejendomme med virkelige Siloanlæg og ser væk fra Ejendomme under 3 ha, udgør Antallet kun 15 pCt. af alle Ejendomme.

Arealet med *Sukkerroer til Fabrik* lykkedes det at sætte lidt op i 1946, nemlig fra 39 400 til 43 000 ha, og Fremgangen er fortsat i 1947. Heldigvis for Dyrkerne — og for Landet som Helhed, alle er jo interesseret i en stor Sukkerproduktion — blev Avlsforholdene i 1946 nogenlunde, og Bedeflueangrebene var vel paa Sukkerroeegnene knap saa slemme som f. Eks. i Jylland. Udbyttet i 1946 opgives saaledes af A/S De danske Sukkerfabrikker:

	1942	1943	1944	1945	1946
hkg Roer pr. ha	300	281	271	295	314
Sukkerindhold i pCt.	16,3	16,3	16,5	16,7	16,8
Betaling i Kr. pr. hkg Roer (incl. Tantieme)	4,40	5,31	5,96	5,73	5,91

Saa vel Vægtudbyttet pr. ha som Sukkerindholdet har altsaa i 1946 ligget over Middel for de sidste 5 Aar. Men gaar man tilbage til Aarene 1937—41, var Avlen væsentlig bedre, i Gennemsnit 356 hkg pr. ha med 17,1 pCt. Sukker.

Kartoflerne.

Arealet var i 1946 103 300 ha eller lidt lavere end 1945 (Tabel 5), men det ligger dog stadig væsentligt over de 60—70 000 ha, vi havde Aarene før Krigen. Det var i 1942, den store Udvidelse kom, nemlig fra 74 000 i 1941 til 101 000 i 1942.

Vækstforholdene var ret gunstige. Nogenlunde rettidig Lægning kunde gennemføres, men Udviklingen i Juni var ret langsom paa Grund af det kølige Vejr. Forholdene bedredes noget med Varmen i Juli, men saa stødte de tidlige og ondartede Skimmelangreb til. Allerede fra Slutningen af Juli var Angrebene almindelige, og da Nedbøren satte ind i August, bredte Skimmelen sig med stor Voldsomhed. Desværre blev Sprøjt-

ning anvendt i alt for ringe Udstrækning. Man har ikke Sprøjter nok, og der var ogsaa Vanskeligheder ved Fremskaffelse af Sprøjtemidler, ikke just Blaasten, men ejendommeligt nok mere den nødvendige Kalk. Avlerne var tidligt opmærksomme paa Faren for Smittens Overførelse til Knoldene, men den voldsomme Regn i September forhindrede næsten enhver Modforanstaltning. Ved Optagning var Knoldene da ogsaa slemt plettede, og Smitten voldte meget store Tab under Opbevaringen og Sorteringen til Salg.

Avlen pr. ha blev gennemgaaende god. Tabel 6 viser, at der for hele Landet avledes 18,1 Mill. Tdr., den største Høst, vi har haft. Men det havde været bedre med mindre Avl og saa en bedre Kvalitet. Det økonomiske Udbytte af Avlen af Spise- og Læggekartofler var væsentligt ringere, end Udbyttet giver Udtryk for. For en stor Del skyldes den mindre gode Økonomi dog de store Tab, der er lidt paa Grund af Vinterfrosten.

Noget bedre gik det med at faa Pengene ud af Industrikartoflerne, ihvertfald hvor Avlen kunde leveres forholdsvis tidligt i Kampagnen. Forbruget til Kartoffelmel og Sprit opgives saaledes af Kartoffelmelsfabrikkerne og A/S De Danske Spritfabrikker:

Kartofler til Industribrug, 1000 hkg.

	Høst	1941	1942	1943	1944	1945	1946
Kartoffelmelsfabrikker ..		884	984	1098	717	745	884
Spritfabrikker		333	451	533	388	413	441

Den gennemsnitlige Stivelsesprocent var for 1946 for Kartoffelmelsfabrikkerne 16,2 og for Spritfabrikkerne 17,5.

Produktionen af Læggekartofler var atter i 1946 ude for en betydelig Stigning. I 1945 var det samlede Areal, der anmeldtes til Kontrol under Statens Plantetilsyn, 17 850 ha. Arealet steg i 1946 til 30 640 ha, hvilket vil sige, at henimod $\frac{1}{3}$ af Landets Kartoffelareal var under Kontrol med Henblik paa Avl af Læggekartofler. I 1947 er der atter en stærk Stigning, idet det kontrollerede Areal er naaet op paa 39 500 ha. — Af de anførte Arealer falder en Del under Fælleskontrollen med Kartoffelfremavl (Stamavl): 1945 801 ha, 1946 1353 ha og 1947 1979 ha.

Græs- og Grønfoder.

Som allerede nævnt var der for det samlede Græs- og Grønfoderareal en Fremgang fra 1945 til 1946, men iøvrigt er Areal et dog endnu mindre i 1946 end i Femaaret 1939—43. Forskydningerne er størst inden for Omdriften. Det bemærkes, at

Tabel 7. Græs og Grønfoder i 1000 ha, hele Landet.

	1939/43	1944	1945	1946	% Fremgang fra 1939/43 til 1946	Forholdstal 1946
<i>Indenfor Omdriften:</i>						
Grønfoder	8,0	6,7	7,0	7,2	÷10,0	0,6
Lucerne	23,2	28,0	26,1	23,5	1,3	1,9
Kløver og Græs, Høslæt	196,2	260,8	247,5	227,3	15,9	18,6
Kløver og Græs, Græsn.	505,2	441,4	463,8	490,9	÷ 2,8	40,2
Ialt i Omdriften ..	732,6	736,9	744,4	748,9	2,2	61,3
<i>Udenfor Omdriften:</i>						
Var. Græs til Høslæt ..	27,0	26,0	25,3	26,3	÷ 0,3	2,2
Var. Græs til Græsning	179,1	152,7	162,1	169,6	÷ 5,3	13,9
Eng o. lign. Arealer til						
Høslæt	70,2	60,9	56,5	50,5	÷28,1	4,2
Græsning	130,5	127,2	119,4	130,0	÷ 0,4	10,6
Fællede, Strandmark o. l.	102,5	90,6	87,5	95,7	÷ 6,6	7,8
Ialt udenf. Omdriften	509,3	457,4	450,8	472,1	÷ 7,3	38,7
Ialt Græs og Grønfoder	1241,9	1194,3	1195,2	1221,0	÷ 1,6	100,0

Lucernearealet, der i 1944 var oppe paa 28 000 ha, i 1945 og 1946 atter er gaaet en Del tilbage. Det er utvivlsomt de daarligere Erfaringer med Ital. Lucerne, der gør sig gældende, men iøvrigt plejer man jo at regne med en Reduktion af Lucerne dyrkningen i de fugtige Aar. Dette slaar altsaa ogsaa til denne Gang. — Endvidere er det værd at bemærke, at der ogsaa i 1946 er benyttet forholdsvis store Arealer til Høslæt, men dog mindre end i 1945, hvilket hænger sammen med, at Tørken var ved at gøre sig gældende i Maj.

Rent vækstmæssigt var 1946 et udmærket Græsaar, hvilket ogsaa vil fremgaa af Udbyttetallene i Tabel 8, hvor 1946 naar paa Højde med 1945. Der var meget store Vanskeligheder for Høbjærgningen i den vaade Juni, og Høkvaliteten blev ikke

Tabel 8. Høstudbytte af Hø, Grønfoder og Græsning, hele Landet.

	1939/43	1944	1945	1946
Lucernehø*), Mill. hkg	—	1,9	1,8	1,5
Agerhø, Mill. hkg	10,4	15,8	14,8	12,4
Enghø, Mill. hkg	3,2	3,5	3,2	2,9
Hø ialt, Mill. hkg	13,6	21,2	19,8	16,8
Grønfoder og Græsning, Mill. Afgrøde- enheder	32,9	36,9	40,0	39,9

*) før 1940 incl. i Agerhø.

den bedste. Anvendelsen af Høryttere vinder frem i et saadant Aar, og kunde man skaffe Træ nok, vilde adskilligt flere be-
tjene sig af denne Bjærgningsmetode.

Det samlede Høstudbytte.

En samlet Oversigt over Avlen af Korn- og Foderafgrøder fremgaar af Tabel 9, hvor de forskellige Afgrøder er omregnet i Afgrødeenheder.

Tabel 9. Høstudbytte i Mill. Afgrødeenheder, hele Landet.

	1939/43	1944	1945	1946
Kærne	32,3	34,7	33,7	36,0
Halm	9,2	11,1	9,9	11,2
Kornafgrøder ialt	41,5	45,8	43,6	47,2
Roer og Kartofler	34,1	27,1	30,5	32,0
Grønfoder, Hø og Græsning	38,4	45,5	48,0	46,7
Høsten ialt	114,0	118,4	122,1	125,9

Kornavlen naaede, naar Kærne og Halm lægges sammen, op paa 47,2 Mill. A. E. Resten af de 125,9 Mill. A. E. er Grovfoder, der ogsaa giver pæne Udbyttetal.

Der har saaledes i 1946 for alle Afgrødegrupper været opnaaet en jævnt god Høst, og tager vi den samlede Avl, naar vi med de 125,9 Mill. A. E. op paa det højeste Høsttal, der endnu er konstateret i Danmark.

Men som sædvanligt er der Forskel fra Egn til Egn. Der kunde ogsaa i 1946 baade her og der peges paa mindre vellykkede Afgrøder. For Landet som Helhed maa Aarets Høst dog karakteriseres som meget tilfredsstillende.

Frøavlén.

Frøarealets Sæmmensætning belyses i Tabel 10. Det samlede Areal med Mark- og Havefrø gik paany noget frem efter den betydelige Reduktion i 1945. Før Krigen dyrkedes der Frø paa 35 000—40 000 ha, men i de senere Aar har Arealet ligget 40—50 pCt. højere. Fremgangen falder spredt over et stort Antal Arter, hvoriblandt Sukkerroer, Sildig Rødkløver og Andre Græsmarksbælgplanter særlig tæller med.

Tabel 10. Frøavlsarealer i 100 ha, hele Landet.

	1939/43	1944	1945	1946	% Frem- gang fra 1939/43 til 1946	For- holds- tal 1946
Runkelroer og Fodersuk- kerroer	23,5	30,9	26,6	27,9	18,7	5,0
Kaalroer og Turnips	12,9	21,6	12,2	16,4	27,1	2,9
Sukkerroer	6,6	12,7	11,1	11,4	72,7	2,0
Rødkløver, tidlig	29,0	25,8	20,4	25,1	÷13,4	4,5
Rødkløver, sildig	44,8	69,7	61,7	67,4	50,4	12,0
Hvidkløver	38,1	44,8	40,9	42,5	11,5	7,6
Andre Græsmarksbælgpl. . .	18,5	27,8	33,1	34,9	88,6	6,2
Bælgpl. og Græsser i Bland.	4,5	5,4	5,7	6,1	35,6	1,1
Hundegræs	55,1	50,9	56,1	77,2	39,9	13,7
Alm. Rajgræs	63,7	86,3	58,7	53,7	÷15,7	9,6
Ital. Rajgræs	33,0	50,3	40,8	39,2	18,8	7,0
Engsvingel	40,8	44,7	47,7	49,4	21,1	8,8
Alm. Rapgræs	11,5	10,3	11,1	11,8	2,6	2,1
Timothe	15,9	21,8	21,8	18,9	18,9	3,4
Andre Græsser	8,0	9,6	8,7	10,8	35,0	1,9
Andet Mark- samt Havefrø	30,5	66,0	73,0	68,5	124,6	12,2
Ialt Frøareal	436,4	578,6	529,6	561,2	28,6	100,0

Udlægget i 1945 lykkedes gennemgaaende godt, og Overvintringen var upaaklagelig. Men Vækstforholdene i Frøbæringsaaret var ikke gunstige. Megen Nedbør giver gennemgaaende daarlige Betingelser for Frøsætning, dette gælder jo især alle Arter med Insektbestøvning. Men var der mindre gode Forhold for Frøarternes Blomstring og Bestøvning, gik det først rigtig galt, da man skulde i Gang med Indhøstning, i hvert Fald for de Arter, der skulde bjærges i Eftersommeren, og det gælder flere af de vigtigste. Betydelige Mængder Græsmarksbælgplan-

tefrø og Bederoefrø gik tabt paa Grund af Spiring eller Spild under Nedbørsperioden i September.

Tabel 11. Frøudbytte 1936/45, 1942, 1943, 1944, 1945 og 1946.
(Efter Danske Landboforeningers Frøforsyning).

	1936/45	1942	1943	1944	1945	1946
Barres	2224	1989	2182	1696	1508	1682
Fodersukkerroe ...	2009	1991	2147	1612	1570	1550
Sukkerroe	1831	1571	1796	1329	1300	1151
Kaalroe	1287	1336	2077	970	1040	1071
Rødkløver, tidlig ..	231	149	256	288	220	157
Rødkløver, halvsild.	349	236	379	374	277	175
Hvidkløver, Morsø 263*)	270	306	285	311	298	
Sneglebælg	882	685	1079	679	1058	742
Timothe	422	407	433	493	423	472
Alm. Rajgræs, tidlig	1036	987	1252	1074	1130	992
Ital. Rajgræs	1117	835	1345	1284	1108	1156
Hundegræs	619	448	644	627	622	386
Engsvingel	729	730	703	788	702	582

*) 8 Aars Udbytte.

Af Tabel 11 vil det fremgaa, at de fleste Arter ligger væsentligt under Gennemsnittet. Særlig daarligt var Udbyttet af Rødkløver og Hundegræs.

Industriafrøder.

Efterfølgende Oversigt viser Dyrkningsarealet af de vigtigste Industriplanter:

	1942	1943	1944	1945	1946
Spindhør, ha	6 272	6 558	7 341	7 989	3 668
Hamp, ha	1 771	2 184	1 479	255	6
Oliehør, ha	3 556	2 661	3 733	2 612	1 159
Sennep, ha	18 016	17 158	15 213	13 249	7 628

Der er Nedgang for alle fire Afgrøder. Denne Tilbagegang skyldes for en væsentlig Del, at man var forholdsvis optimistisk m. H. t. Indførselsmuligheder for de nævnte Afgrøder, hvis Dyrkning især er fremmet under Krigen. Det har siden vist sig, at denne Optimisme var delvis ubegrundet, saaledes at Arealerne af Olieplanter igen er udvidet i 1947. Dyrkningen af Hamp er helt ophørt, da det viste sig mere fordelagtigt

at anvende Taven af Hør som Grundlag for Fremstilling af Reb o. lign., hvortil man ellers plejer at anvende Hamp. Men nu skulde der vel efterhaanden kunne skaffes Hamp og Sisal fra Udlandet.

Prisforhold og Afsætning.

I det almindelige Landbrug spiller det direkte Salg af Plan-teavlsprodukter en ret underordnet Rolle, idet langt den stør-ste Part af Avlen omsættes gennem Husdyrene. Derfor spiller Prisen paa Husdyrbrugsprodukterne en langt større Rolle for den samlede Økonomi end Prisen paa de salgbare Planteavls-produkter.

Alligevel er det af stor Interesse at have Oversigt over Pris-udviklingen for de vigtigste Salgsafgrøder, og en saadan Over-sigt fremgaar af Det landøkonomiske Driftsbureaus Prismedde-lelser, hvoraf der i Tabel 12 er givet et Uddrag.

Tabel 12. Priser paa Planteavlsprodukter, Kr. pr. 100 kg.
(Efter Det landøkonomiske Driftsbureau, 1. Juli—30. Juni.)

	1942/43	1943/44	1944/45	1945/46	1946/47
Hvede, Sælger	29,25*)	29,45*)	29,25*)	29,25*)	29,25*)
Rug	30,25*)	30,45*)	30,25*)	30,25*)	30,25*)
Byg 2 rd., Sælger	26,25*)	26,25*)	26,25*)	26,25*)	26,25*)
Havre	26,25*)	26,25*)	26,25*)	26,25*)	26,25*)
Havrehalm	12,18	8,25	9,00	9,65	9,45
Kartofler (Sælgers St. Sj.) ...	14,73	14,79	20,16	19,07	23,32
Sukkerroer	4,40	5,31	5,96	5,73	5,91
Runkelroefrø	248,00	182,00	204,00	218,00	270,00
Kaalroefrø	440,00	145,00	234,00	240,00	260,00
Rødkløverfrø, halvs.	820,00	510,00	575,00	785,00	1010,00
Hundegræsfrø	242,00	236,00	236,00	240,00	230,00
Engsvingelfrø	232,00	210,00	210,00	215,00	280,00
Indekstal for Planteprodukter (1909—14 = 100)	269	250	269	269	288
Indekstal for Husdyrprodukter (1909—14 = 100)	238	243	242	227	248

*) Maksimalpris + Tillæg.

Kornpriserne er praktisk taget uændrede gennem Aarene, idet det drejer sig om Kornlovens Afleveringspriser med Til-læg for opfyldt Afleveringspligt. Ejendommeligt nok er der

ikke gjort Forsøg paa at indføre faste Noteringer for Frihandelskorn til Trods for, at Prisen herfor spiller en helt afgørende Rolle for saavel Husdyrproduktionens som Planteproduktionens regnskabsmæssige Stilling. Halmprisen har i de halmrige Aar været omtrent uforandret, hvorimod Prisen paa Kartoffler er steget ret stærkt fra 1945/46 til 1946/47, men som allerede nævnt var der for Kartoffelavlens meget store Arbejdsomkostninger og betydelige Tab paa Grund af Skimmelangreb og Frostskade. Den ret stærke Prisstigning paa Frø — bortset fra Hundegræsfrø — hænger sammen med det lille Udbytte, men det har vist sig ved Opgørelser, der er fremlagt af Danske Landboforeningers Frøforsyning, at Bruttoudbyttet i Frøavlens i 1945 og 1946 har været dalende, og da Driftsomkostningerne samtidig er steget betydeligt, har Rentabiliteten i Frøavlens været i Tilbagegang. Det samme kan jo forøvrigt siges om Kornavlens, hvor der jo ogsaa er Tale om betydeligt stigende Driftsomkostninger, men faste Salgspriser.

Indekstillene er i det sidste Aar steget for saavel Plante-produkter som Husdyrprodukter og procentvis omtrent lige meget. Men Planteprodukterne ligger med det nu næsten for fjerne Udgangspunkt 1909—14 fremdeles foran. Der er dog ikke Tvivl om, at de senere Aars Udvikling med de stærkt stigende Driftsomkostninger ogsaa rammer de særlige Handelsafgrøder haardt. Og hertil kommer, at Risikomomentet vel maa siges at være forholdsvis størst i de Brug, der ensidigt er indstillet paa disse Afgrøder, end hvor Driften er anlagt paa en mere alsidig Produktion.